

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 8. Ad vestem Clericalem & tonsuram deferendam an & qua obligatione obligentur Clerici majorum & minorum Ordinum habentes beneficium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

officii dignitate iis competat; Doctoratus autem in Ecclesia honor sit, non dignitas, nisi late; dum dignitas ecclesiastica proprie talis adjunctam habeat aliquam superioritatem aut jurisdictionem, vel saltem administrationem rerum ecclesiasticarum, qualem non habet Doctor. Et qualem superioritatem aut jurisdictionem in Studiosos quia habent Professores in Academicis, eos ab hac prohibitione excipiendos videri, ait Pirh. l. c.

Quest. 7. Tonsura clericalis qualis esse debeat?

R Esp. Tonsuram clericalem essentiale & potissimum esse in habitu clericali, & reliqua seu vestes non nisi concomitantia, & veluti extrinsecè connexa cum statu clericali ait Sanch. *consil. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 1.* citato Cajetan. in *sum. v. clericorum peccata.* eamque rem antiquissimam esse, & à S. Petro originem duxisse, unà cum pluribus mysticis significationibus, ostendit Laym. *Th. mor. l. 5. tr. 9. c. 12. num. 1.* Olim erat talis, qualis modò est monachorum, ut patet ex verbis *Concil. 4. Tolet. c. 4. Tom. 2. Concilior.* ubi dicitur: *omnes Clerici vel Lectores, Levita & Sacerdotes, de ronso superius capite, inferius solum circuli coronam relinquunt &c.* vide Laym. *loc. cit.* Tractu tamen temporis introductum, & hodie ab Ecclesia generaliter receptum, ut antiquà illà formà tonsuræ relicta monachis clerici saeculares solummodo circulum aliquem modicum in superiore parte capitis abrasum gerant. Et quidem clerici minorum Ordinum minorem, Sacerdotes majorem, & adhuc ampliorem Episcopi, Papà etiamnum adhuc retinente formam antiquam à primordiis Ecclesiæ usitatam. Fuisse tamen etiam jam olim in aliquibus locis eandem coronæ clericalem minoris formam, patet ex verbis, quæ *Concil. Tolet. adjicit: non sicut hucusque in Gallia paribus facere lectores videntur, qui prolixis, ut laici, comis in solo capitis apice modicum circulum tendunt &c.* Ad tonsuram quoque clericalem spectat, non nutrire comam & barbam, uti hæc nutritio prohibetur clericis pluribus SS. Canonibus. *Can. penult. dist. 23.* ubi jubentur non nisi attonso capite, patientibus auribus ministrare. *c. clericus 7. h. t.* ubi etiam invitati à suis Archidiaconis tonderi jubentur. *c. si quis ex clericis. & can. si quis 23. dist. 23.* ubi: *si quis ex clericis comam nutriat, anathema sit.* (hoc est, sit, non quidem ipso jure excommunicatus, sed excommunicandus per sententiam, ut cum *Gloss. in c. si quis ex clericis. Abb. ibidem num. 1. Barbof. num. 2. & 5. Pirh. h. t. num. 21.*) si nimirum generaliter vel specialiter monitus in nutrienda coma perseveret. *Gloss. cit. v. in casu.* Ex qua pœnæ gravitate colligunt AA. talem peccare mortaliter, dum ea non nisi ob peccatum mortale imponi solet. *Abb. loc. cit. Sayr. cla. reg. l. 3. c. 7. num. 23.* quem citat & sequitur *Reiffenstuel. h. t. num. 88.* Quod ipsum tamen rectius limitant Laym. *loc. cit. num. 3.* Pirh. *num. 21. &c.* & alii apud illos (qui tamen loquuntur potius de non delatione tonsuræ seu coronæ clericalem, quàm de nutritione cæteræ comæ) ita ut ea non delatio tonsuræ seclusa contumacia & contemptu peccatum grave non sit, nisi spectatis circumstantiis personæ, loci, temporis diuturnitate neglectis tonsuræ (idem est de cæterò habitu cle-

ricali) notabiliter repugnet honestati & bono exemplo clericorum ob quam tonsura & habitus ille lege ecclesiastica præscriptus. De cæterò, quod spectat ad nutritionem comæ & barbæ, rigori dictarum constitutionum cum tempore contrariè consuetudine quam plurimum derogatum, ita, ut etiam si capilli aures tegant, & barba etiam prolixior geratur, modò non excessivè nutriantur, & corona clericalis appareat, clerici adhuc in pluribus locis decenter incedere censentur. Unde etiam excusari potest praxis & consuetudo quorundam clericorum gestandi comam fictitiam, modò non sit prolixior, aut vanè ad ostentationem pompamque concinnata vanam gloriam spiret, & deferatur ex causa aliqua rationabili v. g. ob debilitatem capitis. Nequaquam tamen dicendum, obtinuisse consuetudinem cum tali capillitio celebrandi missas, dum non nisi à Sede Apostolica dispensatio ad hoc concedi possit, ut censuit S. Rituum Congregatio. *31. Jan. & 24. April. anno 1626.* & novissimè Innocent. XII. decreto suo per Nuncios suos moneri voluerit locorum Ordinarios, ut contra abusum celebrandi cum coma fictitia congrua adhibeant remedia.

Quest. 8. Ad vestem & tonsuram clericalem deferendam an & qua obligatione obligentur clerici majorum Ordinum, & in minoribus constituti, habentes beneficium?

R Esp. primò: Clerici omnes sacris seu majoribus Ordinibus initiati, etiam si beneficium ecclesiasticum non habeant, uti & clerici primà tantum tonsurà, aut etiam minoribus solum initiati, si dignitatem, personatum, officium vel beneficium ecclesiasticum qualecunque obtineant, vestem, coronam ac tonsuram ordini suo congruentem sub gravissimis pœnis deferre tenentur, ut constat ex *c. clericus. h. t. Clem. 2. h. t. & ex Trident. Sess. 14. c. 6. de reform.* quod ipsum extendit Sixtus V. in motu suo proprio ad habentes jus ad quodcunque beneficium.

2. Resp. Ad deferendum habitum & tonsuram clericalem teneri clericos minorum Ordinum habentes beneficium sub peccato mortali, uti id probatur ex gravitate pœnarum, sub quibus id prohibetur. tenetque Sanch. *consil. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 11.* cum Sylv. *v. clericus. 2. num. 2.* Tabien. *v. eod. 2. quest. 6.* Angel. *cod. 4. num. 1.* (qui etiam duo posteriores cum Abb. in *c. tua. & Armill. v. apostasia. num. 8.* talem clericum deponentem habitum vocant apostatam) Soto. *l. 10. de just. quest. 5. a. 6. conclus. 1.* Qui tamen id modificat, nimirum, si beneficium requirat obsequium clericale. Sic quoque peccare mortaliter clericos majorum Ordinum carentes beneficio, cum veniant excommunicandi juxta dicta *quest. preced.* tenet Sanch. *loc. cit. num. 13.* citatis præter jam citatos Aragonio & Diaz. contra Cajet. & Bannez. quatenus prior docet, eos non peccare mortaliter, si faciant absque contemptu & contumacia. posterior, si ex signo aliquo externo adhuc dignosci possit esse clericos. Verum tamen quò ad hanc obligationem peccati gravis rectius intrare videtur limitatio allata. *qu. preced. ex Laym. & Pirh.* ea verò, quam superaddit Sanch. *l. c. 2. 18.* nimirum obligationem illam gravem deferendi habitum procedere, nisi

nisi beneficium à clerico habitum sit tenue, ita ut nihil habeatur, quemadmodum etiam ob eandem rationem de jure non obligantur ad horas recitandas; eainquam limitatio non ita placet, cum Trident. *l. c.* signanter loquatur de beneficio quocunque.

3. Resp. Tertio: pœnæ statuta dictis clericis constituta in sacris aut beneficiis, ubi moniti etiam per edictum, non deferunt habitum & tonsuram congruentem, sunt suspensio ab Ordinibus, officio & beneficio, ac fructibus, redditibus & proventibus ipsorum beneficiorum, nec non, si semel correpti; denuo in hoc deliquerunt, privatio officiorum & beneficiorum. Ita Trident. *Sess. 14. c. 6. de reform.* innovando & ampliando constitutionem Clem. V. editam in Concilio Viennensi, quæ incipit *quantum*. Has pœnas esse sententia ferenda, colligitur ex verbis Tridentini, dum dicit istiusmodi pœnis tales coerceri posse ac debere. Sic etiam Clem. 2. *h. t.* clericis virgata vel partita veste publice utentibus pro diversitate ordinis ac dignitatis intentatur diversa pœna, nimirum clericis beneficiis suspensio à perceptione fructuum per sex menses. Diaconis & Subdiaconis carentibus beneficio per idem tempus, & sacerdotibus per annum inhabilitas ad beneficium ecclesiasticum obtinendum. Habentibus dignitatem, personatum, aut beneficium curatum suspensio à perceptione fructuum per annum eo ipso incurrenda. Sixtus V. insuper constitutione sua 92. quæ incipit: *cum Sacrosanctum* præcipit quibuscunque etiam tantum primæ tonsuræ clericis beneficiis, aut pensionem ecclesiasticam habentibus, ut tonsuram & habitum clericalem, vestes nimirum talaris deferant, sub interminatione, si secus fecerint, sine ulla alia monitione, citatione Judicis, decreto aut ministerio ipso facto beneficiis & pensione sunt privati, eaque liberè conferri possint alteri. In quo tamen rigore non receptam hanc Bullam, notant Garc. *de benef. p. 7. c. 1. n. 23.* Barbof. *de off. & potest. Episc. alleg. 9. num. 14.* Engels. *h. t. n. 8. & c.* Quin & eadem Bulla ab eodem Pontifice per Bullam immediatè sequentem multum mitigatam. De quo vide Reiffenst. *h. t. n. 67.* Porro hæc de pœnis parè modo limitanda, quo limitata paulò ante dicta de obligatione gravi deferendi habitum. Atque ita dictas pœnas non incurunt aut peccant dicti clerici non deferentes habitum & tonsuram, ubi iusta causa timoris exegerit habitum transmutari, ut dicitur *c. clerici officia. h. t.*; v. g. dum proficiscendum per loca infidelium, & commorandum inter hæreticos non sine probabili periculo vitæ, fortunatum alteriusve gravis incommodi aliàs incurrendo. Barbof. *in c. quoniam h. t. num. 2.* Sanch. *conf. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 15.* Pirh. *h. t. n. 19.* cum Gloss. *in c. clericus h. t. v. relaxaverit.* Item, dum paupertas non permittit habitum Ordini proprio congruentem deferre. Barbof. *jur. eccl. l. 1. c. 40. num. 33.* Pirh. *l. c.* Item dum commodior itinerandi ratio vestes breviores clericis permittit. Barbof. *l. c. num. 37.* Bellet. *disquisit. cler. p. 1. §. 16. n. 14.* Pirh. *l. c.* Item dum solum ad breve tempus; v. g. ad agendam personam aliquam habitus clericalis dimittitur. Sylv. *v. apostasia q. 2.* Sanch. *l. c. num. 16.* nisi, ut idem, dimissio illa unica & brevis fiat animo occultandi personam, vagandique liberius ad perpetrandum facinus aliquod.

De cætero enim ad dictas pœnas incurrendas requiritur tanta perseverantia in non ferendo habitu, ut communiter existimetur laicus. Farinac. *pr. crim. l. 1. tit. de inquisit. q. 8. num. 68.* Ugol. *de off. Episc. c. 12. §. 6. num. 3.* Barbof. *l. c. num. 32.* Pirh. *l. c. C. de Luca ad Trid. disc. 24. num. 32.* dicens de lationem habitus moraliter, non autem physicè intelligendam. Quod autem his addit fuseque probat Rebuff. *de privil. Scholast. privil. 9.* licere clericis etiam presbyteris in Gymnasiis studiorum causa versantibus quovis & cujuscunque coloris habitu uti, cum peregrini videantur, merito Menoch. *de arbit. l. 2. centur. 4. cas. 392. num. 34.* Sanch. *l. c. num. 19.* eò quòd repugnet *c. 2. ne clerici vel Monach. in 6.*

Quest. 9. Clerici primæ tonsuræ & minorum, non habentes beneficium, officium ecclesiasticum, an & quando deferre teneantur vestem & tonsuram ecclesiasticam?

1. Resp. primò: clerici istiusmodi nequiquam tenentur ad deferendum habitum & tonsuram clericalem, ut cum communi tenent Abb. *in c. uno, de Apost. num. 3.* Sylv. *v. clericus. 2. num. 2.* Imol. *in c. si quis ex clericis. h. t. Ang. Tabien. Armill. Sanch. l. c. num. 3.* ubi etiam cum Nav. *in sum. c. 25. num. 110.* ait, licere istiusmodi clericis omnia tam in civilibus quam criminalibus, quæ licent laico. Jura namque prohibentia vel jubentia aliquid clericis intelliguntur de constitutis in sacris vel habentibus beneficium. & sic Clem. 2. *h. t.* Concilium Tridentinum *l. c.* dum clericis imponendo obligationem clericaliter incedendi, expressè solum loquuntur de clericis constitutis in sacris, aut beneficium, vel saltem jus ad illud, vel officium ecclesiasticum habentibus satis declarant, se dictos clericos minoristas tale nihil habentes non comprehendere, sicque ipso facto canones antiquos, qui generaliter clericis omnibus habitum & tonsuram congruentem præcipere videntur, interpretantur.

2. Resp. Secundo: ut tamen hi clerici gaudeant privilegio fori, & declinare possint jurisdictionem sæcularem necesse est inter alia, ut deferant vestem & tonsuram clericalem. Sic enim statuit expressè Trid. *Sess. 23. c. 6. de reform.* dum ait: *is* (nimirum primæ tonsuræ initiatus, aut in minoribus constitutus) *fori privilegio non gaudeat, nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram deferens alicui Ecclesie ex mandato Episcopi inserviat, vel in seminario clericorum, aut in aliqua Schola vel Universitate de licentia Episcopi quasi in via ad majores Ordines versetur & c.* Quo Concilii decreto derogatum est, si quid olim de jure communi in contrarium observatum, ut Riccius in *pr. for. eccl. p. 1. resol. 540. num. 4.* Nav. *conf. 25. de privil.* apud Reiffenst. *h. t. num. 71.* Porro, ut patet ex eodem Concilii copulativè loquentis decreto, requiruntur hæc duo copulativè loquentis decreto, ita ut unum sine alio ad dictum effectum non sit sufficiens. Barbof. *de potest. Ep. p. 2. alleg. 12. num. 14.* Gavant. *in enchirid. Episc. vers. fori privile-*